

Synodalitet - St Nikolai församling, Linköping

Våra samtal: Det kanske inte är målet (insamlingen av svar) som är poängen, men själva vägen tillsammans.

Sammantaget 13 möten 29 januari - 3 april 2022 med totalt cirka 70 individuella deltagare, varav flera deltog vid mer än ett tillfälle. Sju personer har varit samtalsledare, kyrkoherden deltagit vid två tillfällen, fem av 10 pastoralrådsmedlemmar vid minst ett tillfälle, ingen diakon.

Antal möten i Linköping 5 st plus ungdomsgruppen separat 3 tillfällen, Vadstena 3, Motala 1, Västervik 1. Internetenkät besvarad av tre personer. Systrarna i Omberg haft egna möten, några tillsammans med Birgitta-systrarna, skickar egen rapport. Filippinska missionen har haft egna möten – oklart om man skickar rapport.

Vid flera tillfällen har vi bara hunnit ta upp några få frågor. Men vi var förvånade och tacksamma över kvaliteten i utbytet. Tack vare de ömsesidiga aktiva samtal som den synodala vägen förespråkar har vi kunnat uppnå ett djup i samtalen som vi längtar efter. De präglades av engagemang och omsorg om kyrkan, om våra präster och samhället. När det har funnits kritik var den alltid konstruktiv med försök att hitta någon praktisk lösning.

1.LEDSAGARNA

► *När vi talar om "vår kyrka" – vem hör dit?*

De som är medlemmar i katolska kyrkan i hela världen. • Vi som vandrar tillsammans som troende människor. • "Vår kyrka" är hela mänskligheten: kyrkan är till för världen – en effekt av inkarnationen. • Den Helige Ande genomsyrrar alla tider och platser. • Kyrkan är inte väggar och platser, utan alla människor samlade. • Det handlar mycket om identitet. Kan jag säga "min kyrka" eller "vår kyrka"? Om jag inte säger det med munnen, säger jag det med mina handlingar.

Hör homosexuella, omgifta, korrupta till kyrkan? Ja, kyrkan ska vara öppen för dem, även om kyrkan inte nödvändigtvis accepterar beteendet. Separera mellan synden och syndarens värdighet: Kyrkan är barmhärtighetens instrument och behöver med hjälp av psykologiska insikter begrunda hur man bäst pastoralt bemöter dessa personer.

Det medför ett ansvar att tillhöra Kyrkan. Ansvar att leva i en levande relation med Kristus. Viktigt att kyrkan sätter gränser – den ska inte bli "livsstilskyrka", "egokulturen" ska inte forma den, viktigt att kyrkan inte räds att förklara vad man står för.

Små församlingar behöver känna att de är en del av något större, medlemmarna behöver uppleva att präster har mer tid att vara inblandade i deras liv, t.ex tid för hembesök, gemensamma utflykter (hela församlingen) eller pilgrimsfärder, besöka varandras kyrkor för att fira mässan.

► *Vem ber oss att vandra tillsammans?* Men vandrar vi tillsammans? Nej, vi har numera inte någon känsla av att vandra på en gemensam väg i vår församling. Vi är för många olika nationella grupper ”bredvid varandra” som träffas var för sig, även vid kyrkkaffe efter gemensam mässa.

► *Vem har lämnats utanför?* Bland grupper som inte kommer till tals finns kvinnor, barn, homosexuella, transpersoner, de som lämnat kyrkan, inklusive ”vanliga svenskar och européer” till skillnad från präster och nationella grupper som dominerar.

2.LYSSNANDET

► *Jesus ber oss vandra tillsammans.* Alla behöver lyssnas på. Ett ömsesidigt lyssnande är redan en början till förändring. Kyrkan behöver lyssna på alla katoliker. Lyssna på varandra även om det inte direkt ger några konkreta lösningar!

Vi behöver lyssna på de unga: Varför känner de att de inte behöver kyrkan? Varför känner de sig inte behövda? Varför lämnar så många? Kateketer behöver lyssna på deras frågor och ta det som oroar dem på allvar.

Församlingen är en privilegierad plats där vi får möjlighet att möta människor, särskilt de ensamma, fråga hur de mår, lyssna på deras berättelser. Detta är ett särskilt behov i Sverige där kulturen ofta är stängd för sådana öppna bemötanden.

Lekmän har generellt små möjligheter till inflytande och delaktighet medan präster har mycket stora möjligheter, kyrkliga grupper och rörelser stora, ordensmedlemmar och personer med migrationsbakgrund medelstora. I Sverige är kvinnor och unga ganska väl respekterade och hörda i kyrkan jämfört med erfarenheter som en del av oss har från andra länder.

Det är sorgligt att det krävs så mycket för att bli lyssnad på i katolska kyrkan, det krävs att man har hög teologisk utbildning för att räknas.

Det är konstigt att lekmäns livs- och arbetserfarenheter och kompetens inte räknas. Präster har inte våra erfarenheter. Vi kompletterar varandra. Varför finns denna djupa rädsla i förhållande till lekfolket?

Birgittasystrarna känner sig lyssnade på av biskopen. Givande utbyte mellan de två systrakommuniteterna i Vadstena och Omberg.

► Större delen av *katolska präster i landet kommer från olika delar av världen.* De behöver stöd och hjälp för att få en tillräcklig lång och relevant introduktion till vad det innebär att leva i Europa och Sverige. Ekumenisk dialog vid deras ankomst men också regelbundet broderligt stöd under hela deras vistelse i landet.

Vi har reagerat på de nordiska biskoparnas öppna brev till den tyska Synodala vägens ansvariga biskopar. Varför denna överlägsenhet? Vad menas? Varför denna rädslan för gemensam reflektion? Och varför publiceras det just när alla församlingar på uppmaning av påve Franciscus funderar över vår levande kyrkas framtid?

► *Aktion.* Varje ny församlingsmedlem får en fadder. Kyrkvårdar som välkomnar nya medlemmar samt är uppmärksamma på nya ansikten och på dem som verkar känna sig lite utanför. ”Välkomnande kyrkkaffe” kanske en gång i månaden, där nya medlemmar presenteras.

3. ATT TA TILL ORDA

► Vi måste börja med att etablera *förtroende mellan kyrkoherdar och församlingsmedlemmar* så att det känns ok att ta upp problem som uppstår. Svenskar kan ha lättare för att tala med och kritisera sin kyrkoherde eftersom kulturen inte upphöjer auktoritetsfigurer.

Vår konfirmandundervisning bör lära ut både att vi som katoliker lyder påven, biskopen och prästen och att *vi har ansvar att tjäna auktoritet* genom att dela med oss av våra idéer och berätta om och när vi är bekymrade över något i kyrkan.

► I vår kommunikation med samhället är det bra att *börja med våra gemensamma värden* för att bygga förtroende inför en vidare dialog. Därefter måste vi också utmana oss själva att gå utöver vår bekvämlighetszon när vi talar med människor utanför kyrkan och inte undvika svåra ämnen.

Som kristna värder vi varandras rykte vilket ibland innebär att vi inte är lika öppna om problem inom kyrkan i kontakt med medierna, både på gott och på ont.

4. GUDSTJÄNSTEN

► *Alla är lika, vi säger samma responser inför Gud, vi växer i tro tillsammans.* Ja, det är lätt att höra Guds röst.

Att vandra tillsammans: tillsammans sträva efter helighet, att uppnå något stort tillsammans, ta hjälp av varandra att förbättra något i dig själv, vara ödmjuk. Det finns alla sorters människor i mässan, människor i olika positioner i samhället, ingen lämnas utanför under mässan.

► Viktigt att *kunna påverka detaljer av mässans utformning* (t.ex. kören), att göra liturgi till en upplevelse som lockar olika åldrar, viktigt med möjligheten till meditation. Samtidigt är gemenskapen mycket viktig och en trygghet att mässan är sig lik över tiden. Engagemang – t. ex uppdrag för barn för att göra dem mer aktiva och inblandade.

För att uppnå trygghet och värdighet i liturgin, behöver både präster och lekmän utbildning och fortlöpande reflektion över innebörden av olika liturgiska moment samt möjligheter och ramar för att gestalta dem.

► *Hur ska alla troendes aktiva deltagande i liturgin och helgelsens tjänst främjas?* Ofta är det samma personer som utför uppgifter i liturgin. Det finns en ”kultur av passivitet” med förväntan på att den institutionella kyrkan ska tillhandahålla liturgi och övrig verksamhet.

Både bland präster och lekmän behövs det en medvetenhet inte bara om Kyrkans universalitet – ibland med en förväntan på att kyrkan ska vara likadan i Sverige som i det kulturella sammanhang man själv kommer ifrån – utan också om hennes mångfald av kulturella uttryck. Stiftet kan erbjuda ambulerande utbildning för att öka förståelsen för liturgins innebörd och utformning, lekmännens aktiva deltagande samt stimulans att ta vara på lokala gruppers resurser och förmågor.

► *Vilket utrymme ges till akolyter och till lektorer? Är det utrymme som ges tillräckligt?* I vår församling har vi inga fast insatta akolyter eller lektorer. Fast insatta lektorer skulle kunna ha till uppgift att stödja och utveckla de tillfälliga lektorernas tjänst och fast insatta akolyter ges ansvar för att handleda ministranter.

Stiftet kan aktivt uppmuntra församlingar att ta vara på möjligheten till fast insatta tjänster och klargöra uppdragens innebörd och funktion. Insatser på stiftsnivå är nödvändiga för enhetlighet, förståelse och acceptans bland både präster och lekmän.

► *Aktion.* Vår församling behöver rekrytera ministranter, framförallt bland barn och unga. Ett ökat utbyte mellan församlingar är önskvärt, liksom att ministrantutbildning, läger och aktiviteter kunde erbjudas på stiftsnivå. Det behövs tydlighet och enhetlighet avseende vem som kan tjänstgöra som ministrant, vilket ofta är oklart och beroende av kyrkoherdars skiftande inställning.

5.MEDANSVAR I UTSÄNDNINGEN

6.ATT FÖRA EN DIALOG I KYRKAN OCH SAMHÄLLET

► *Kyrkan.* Vilket språk använder vi i kyrkan? Har inte kyrkans språk föråldrats och är inte längre begripligt av människor i vår tid?

Det behövs evangelisering men Evangeliets texter talar inte längre eller på samma sätt som tidigare till nutidsmänniskan. Vi kristna behöver träning i att välkomna den Helige Ande i vår vardag, att bli frimodiga. Vi behöver utbildning för att praktiskt och konkret leva Evangelium.

Trots återkommande maktmissbruk och skandaler - som alltid har förekommit i kyrkan om man läser kyrkohistorien – stannar många kvar i kyrkan, eftersom man kan se eller förnimma en ständigt pågående fin utveckling, som t.ex med den nu pågående Kuriereformen.

Stereotyper och fördomar: Mellan olika etniska grupper och missioner i våra församlingar finns det ofta ett negativt "vi" mot "dem"-språk. Vi behöver träna på att se oss själva som bröder och systrar i en och samma kyrka.

Mässan hjälper oss att balansera allt.

En grupp menar att Kyrkan ska sluta fokusera på politik och vad andra samfund gör för att i stället vara "ordentligt katolsk" utan att be om ursäkt för sin existens och vara "mer bekymrad över vår egen och världens andliga tillstånd än jämställdhets- och klimatpolitik". Man frågar sig varför kyrkan verkar mindre intresserad av dessa katoliker än av vad de icke-troende tycker.

► *Samhället.* Men Ordet måste också förkunnas. Den sekulariserade värld vi lever i är inte särskilt intresserad av kyrkan. Det är viktigt att vi och kyrkan hänger med i vår tid, i vårt samhälles utveckling. Som lekman har vi ett engagemang mitt i världen. Socialläran måste betonas och studeras mycket mer aktivt än idag.

Det sociala och kulturella sammanhanget. Dels lyftes vikten av att fråga människor personligen om deras tankar och åsikter och försöka förstå dem, dels vikten av att vara närvarande på sociala medier och lyssna på vad kulturen säger och frågar sig. Bli mer synlig och sprida information om katolska kyrkan i förhållande till sjukhus, turistbyråer, offentliga platser.

Systrarna i Vadsten har en utstrålning i samhället. De har en aktiv och fri dialogattityd med alla. Man lyssnar på dem, det är ett bra sätt att evangelisera. I Jonsered visar franciskanbröderna omsorg för sin nästa oavsett vem den är. De är ett konkret sätt att vittna om Kristi budskap i det samhälle de bor.

Vi främjar aktivt deltagande genom att dela våra trosrutiner med människor utanför kyrkan. Många är imponerade av den bredd som finns i Katolska kyrkan jämfört med Svenska kyrkan.

7.ANDRA KRISTNA KYRKOR OCH SAMFUND

Fruktar från den synodala vägen: Omvändelse och barmhärtighetsgärningar, helighet.

Det är viktigt med ekumenisk dialog som verkar rätt levande i Vadstena, bl.a med bibelintroduktion följt av gemensam djupmeditationsvandring varje fredag på Pilgrimscentret. I Linköping har kontakt med andra kristna samfund begränsats de senaste 20 åren jämfört med tidigare gemensamma

initiativ, framför allt tillsammans med Domkyrkoförsamlingen. Polska och filippinska präster har inte visat lika stort intresse som förut.

8.AUKTORITET OCH DELTAGANDE

► *Påven inbjuder oss att omfokusera på kyrkans källa, Kristus; vår egen kultur påverkar kyrkan och vi glömmer ofta källan.*

Diasporan i katolska kyrkan i Sverige med ett stort antal invandrargrupper i ett sekulariserat, hyperindividualiserat samhälle: hur evangelisera i Sverige? Vad kan den världsvida kyrkan lära av oss i Sverige?

Det är viktigt att känna ömsesidig tillit mellan lekmän och ordenfolk. Hur kan man vara mer aktiv i sin församling? Hur kan man utföra olika tjänster i församlingen enligt sin egen kompetens och förmåga?

► *Man efterlyser öppenhet och ödmjukhet framför allt från prästernas sida, man upplever att präster och diakoner ”spelar i en division för sig”, bara ”lyssnar med ett öra” utan att ta till sig det som sägs och ofta spelar ödmjuka medan de egentligen ser ner på andra.*

För många katoliker är det avgörande vad prästen säger och gör, medan det som ser ut att komma från lekmän inte tillmäts samma betydelse. Prästerna har därför en nyckelroll för att främja lekmanengagemang och behöver aktivt stimulera delaktighet samt själva vara delaktiga i de delar av församlingslivet som bärs av lekmän. För att engagerade lekmän ska kunna åstadkomma något måste det tydliggöras att de har kyrkoherdens mandat.

Hur kan stiftet underlätta för präster verksamma i församlingarna att stimulera lekmännens delaktighet? Kanske behövs det ett nätverk för församlingspräster där det kan tydliggöras vilka förväntningar och uppgifter som följer med församlingsansvaret i Sverige.

► *Prästerna behöver svensk introduktion – utländska präster behöver en svensk mentor, gärna en präst i ett annat samfund. Många präster har inte i sitt hemland behövt arbeta ekumeniskt. De behöver mer introduktion i svensk och europeisk kultur, de behöver både ha en gedigen utbildning när de kommer och sedan regelbunden fortbildning via stiftet.*

Utbildning behövs för att få kunskap om den svenska arbetsmarknadens regelverk och förståelse för skillnaden mellan vilka förväntningar man kan ha på en anställd i kyrkan, jämfört med någon som arbetar i kyrkan inom ramen för ett gudsvigt liv. Kyrkoherdar behöver stöd i sitt arbetsgivaransvar i de församlingar som har lekmän anställda.

9.URSKILJA OCH AVGÖRA

► *Hur inspirerar bönen och liturgin de viktigaste besluten som tas i och av kyrkan? Att kyrkoherdarna i Sverige har hög grad av självbestämmande i liturgiska frågor är i grunden positivt, men det förutsätter att besluten fattas*

i samspel med utvecklingen i den världsvida kyrkan och stiftet, snarare än utifrån de vanor som man själv (eller inflytelserika församlingsmedlemmar) har med sig från tidigare sammanhang.

Det är viktigt att beslut bärs av bön och liturgi. Guds folk behöver involveras i beslutsprocesser och förändringar genom att dessa bärs fram i den gemensamma bönen. Det i sin tur förutsätter att förestående beslut kommuniceras till församlingarna med uppmaning att be för processen. De kan då inkluderas i de olika förbönerna under mässan.

10. ATT LÄRA SIG I SYNODALITET

► *För att se till helheten i kyrkans uppdrag, behövs ökad kunskap om Andra vatikankonciliets betydelse och dokument, fr.a. borde innehåll och avvägningar i 'Lumen Gentium' och 'Gaudium et spes' bli mer kända.*

Stödja nya konvertiter med konvertitgrupper / retreat som kan träffas flera gånger om året under flera år.

► *"Bjud in till samtal"* - något som man kunde utveckla på stiftsnivå (KPN m fl). Modern teknik (Zoom) tillsammans med erfarenheterna från pandemin har öppnat nya möjligheter för samtal, och när det gäller mera kontroversiella frågor kan förutsättningarna för en trygg dialog vara bättre om man inte diskuterar dessa enbart i enskilda församlingar.

Enskilda samtal kring hur man upplever Kyrkan och församlingen med en präst eller en engagerad lekman. Här kan man tänka sig en satsning på utbildning av båda kategorierna på stiftsnivå och förmedling av kontakten via stiftets hemsida.

2022-05-15